

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНОЮ ПОЛОЖЕНЬ КІОТСЬКОГО ПРОТОКОЛУ

На сучасній стадії розвитку людства, коли різко зросли масштаби, інтенсивність, тривалість впливу людини на довкілля, коли він став більш різноманітним, а господарська діяльність людини за потужністю наближається до природних сил планети, постала реальна загроза екологічної кризи. Проблема охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів виникає на всіх рівнях планування та управління економічною системою. Побудова оптимальної стратегії еколого-економічної взаємодії, що враховує процеси природокористування, розробка алгоритмів її реалізації, процедур узгодженості всіх основних складових стала невідкладною і актуальною задачею.

Однією з таких спроб стало створення Міждержавною групою експертів у контексті Рамкової конвенції по зміні клімату Кіотського протоколу [1]. Головною особливістю даного документу є застосування економічних важелів як найефективнішого способу зацікавленості як урядових, так і неурядових структур у просуванні зменшення антропогенного впливу на клімат Землі. Із часу перших засідань Конференції Сторін тривають суперечки на тему, що є першочерговою причиною загрозливого темпу зміни клімату. Одностайності серед провідних учених із цього питання, на жаль, на сьогодні немає. Однією з домінуючих відповідей на це питання є визначення вирішальної ролі антропогенного впливу та потепління як наслідок утворення парникового ефекту через збільшення викидів парникових газів, серед яких лівову частку займає вуглекислий газ CO₂.

У Кіотському протоколі закладено економічні механізми міжнародної співпраці, які ґрунтуються на ідеї, що кліматичні ефекти не залежать від місця викиду парникових газів. Ці механізми отримали назву „механізмів гнучкості Кіотського Протоколу”. Під поняттям гнучкості розуміють певну свободу вибору місця та засобів. Протокол передбачає три економічні механізми:

1. Міжнародна торгівля квотами – зобов’язання тієї чи іншої країни не перевищити в середньому за 2008–2012 рр. (перший звітний період) певний рівень викидів – визначає наявність у країни загальнонаціональної квоти на викиди; дозвіл на викиди рівний

зобов'язанням. Якщо країна не витрачає свою квоту повністю, то вона може передати „вільну” частину іншій країні;

2. Проекти „спільного виконання” – вартість скорочення викидів однієї тонни CO₂ в різних країнах не однакова. Таким чином, країна, яка має кількісні зобов'язання, може профінансувати проекти по скороченню викидів парникових газів в іншій країні з кількісними зобов'язаннями. Отримані в результаті реалізації таких проектів „одиниці зменшення викидів” можуть бути передані країні-інвестору в рахунок її зобов'язань;

3. Механізми чистого розвитку – у відповідності до даного механізму країни, які мають кількісні зобов'язання отримують сертифіковані кредити на скорочення викидів при фінансуванні проектів, пов'язаних зі скороченням викидів парникових газів, в країнах, які не мають кількісних зобов'язань.

З ратифікацією Кіотського протоколу Верховною Радою України наша держава стала повноцінним учасником конференції сторін, що дає окрім екологічних зобов'язань можливість участі у створенні нового міжнародного вуглецевого ринку. У зв'язку із цим у першу чергу необхідно розглянути два питання: Перспективи виконання Україною зобов'язань, закріплених в положеннях Кіотського протоколу та зиск, який може отримати Україна від участі у Кіотському процесі.

Найважливішими факторами, які по-різному визначають динаміку емісій CO₂ в Україні є:

- динаміка валового внутрішнього продукту (ВВП);
- зміна структури ВВП за секторами економіки;
- зміна галузевої структури промисловості;
- динаміка цін на енергоносії;
- рівень впровадження сучасних технологій і інвестицій в основний капітал.

На національному рівні деякі країни, що ратифікували Кіотський протокол, зокрема, Російська Федерація, проводять пілотні проекти з впровадження норм та механізмів угоди [2]. Можливість швидко і без значних додаткових витрат запровадити систему обліку викидів у 1999 р. була перевірена на прикладі Новгородської обл. Російської Федерації, у 2000 р. успішно проведено більш широке тестування можливостей у Челябінській, Сахалінській обл. і Республіці Хакасія, що в сумі становило близько 10 % від всіх викидів Росії; Архангельська обл. у відповідності з міжнародною методикою виконала облік своїх емісій парникових газів.

З огляду на сучасний стан економіки України, необхідність перебудови її структури, переходу до ринкових механізмів Кіотський протокол стає додатковим механізмом залучення іноземних інвестицій і стимулом виконання планів з енергозбереження і збільшення енергоефективності. За умови подальшого зростання ВВП України, що призведе до збільшення емісій, рівень викидів парникових газів не перевищить рівня 1990 р., що не буде стримуючим фактором для української економіки. Однак уже в цей період – перший звітний період 2008–2012 рр. – необхідно готуватися до більш жорстких зобов'язань стосовно майбутніх емісій на наступні звітні періоди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грабб М. Киотский протокол. Анализ и интерпретация. – М.: Наука, 2001. – 303 с.
2. Киотский протокол: политика и практика // Международный журнал «Бизнес». Спец. выпуск. – 2003. – 98 с.